

# Прикази Reviews Comptes rendus

## Prikaz zbornika „Archaeological theory at the edge(s)“

Arheologija je nauka koja se razvija u inherentno multidisciplinarnom intelektualnom kontekstu i nauka koja je kontinualno pozajmljivala tehnike i alate iz različitih oblasti. Tehnike datiranja bazirane na hemijskim analizama, da navedemo jedan sasvim očit primer, imaju svoju nezamenljivu funkciju, ali se do nje došlo krivudavom stazom, od inicijalnog prihvatanja i nekritičkog entuzijazma do adekvatnog kontekstualizovanja. Tekstovi u zborniku pokazuju da je u toku proces nalik tome, u teorijskom domenu, asimilacija i promišljanje filozofskih ideja nakon početnog entuzijazma. Ishod su zanimljivi i vrlo raznovrsni rezultati u kontekstu lokalnih istraživanja.

Teorijske i metodološke dileme u arheologiji neizbežno rezultiraju raznovrsnim, pa i suprotstavljenim teorijskim pozicijama. Jedan od načina na koji se obogaćuje teorijski sloj arheologije jeste živahno asimilovanje različitih generalnih filozofskih okvira tokom vremena. Često su ti sami filozofski okviri relativno intelektualno kruti u debatama u kojima nastaju u okviru filozofije kao discipline, kada se uporede sa svojim asimilovanim verzijama u samoj arheologiji.

Na primer, takozvani „ontološki zaokret“ u arheologiji asimiluje ideje za koje ne bi bilo sasvim pogrešno reći da im je istekao rok trajanja u samoj filozo-

fiji. Ali one su u skorije vreme rafinirane u kontekstu arheoloških debata i dobijaju nov kritički promišljen život, kao što to pokazuje tekst Zorice Kuzmanović. Takođe, kao što tekst Ivane Živaljević veoma jasno pokazuje, takozvanom objektivnom pojmovnom sagledavanju fenomena, naširoko branjenom i kritikovanom u samoj filozofiji, u kontekstu konkretnog istraživanja mogu da se postave jasni, adekvatni limiti. Rezultat takvog teorijskog postupka nije puki relativizam u vezi sa centralnim pojmovima analize (pojam lovaca-skupljača) već na adekvatnu meru svedena upotrebljiva pojmovna alatka.

Teorijsko preplitanje istorijskih i lokalnih arheoloških istraživanja još je jedan neizbežan teorijski izazov u kom nastaju kontekstualno adekvatna rešenja. U njima unapred zadati istorijski pojmovni okviri, nastali u kontekstu istorijskih istraživanja, bivaju usklađivani ili čak modifikovani u skladu sa samim nalazima istraživanja. To jasno pokazuje kontekstualizovanje istorije holocena (u kontekstu interakcije ljudi i živog sveta centralnog Balkana) u tekstu Sonje Vuković i koautora, ili analiza pojma hegemonije u kontekstu arheoloških istraživanja Rimskog carstva (tekst Vladimira D. Mihajlovića).

Pomenuti tekstovi u zborniku, kao i oni koje nisam pomenuo, a koji kvalitetom ne zaostaju, pokazuju da je teorijski sloj arheologije kako ekstenzija, tako često i suštinska modifikacija ideja koje kolaju

u filozofskim debatama. On je ne manje važan od tehnika i metoda asimilovanih iz prirodnih nauka i može da ima posebnu vrednost za lokalna istraživanja. Ovakvi rezultati i debate su svakako dobrodošli u našoj sredini. U tom smislu, Centar za teorijsku arheologiju predstavlja jednu od nažalost retkih ali svetlih tačaka supstan-

cijalne teorijske konvergencije te vrste u Srbiji i u regionu.

*Slobodan Perović*  
*Odeljenje za filozofiju*  
*– Filozofski fakultet*  
*Univerzitet u Beogradu*  
*sperovic@f.bg.ac.rs*